

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României KALSCHED, DONALD

Lumea interioară a traumei / Donald Kals

trad.: Iulia Feordeanu, Walter Eotescu - Bucuresti : Herald, 2017

Contine bibliografie

ISBN 978-606-8300-27-7

I.Foordeapu, Julie (trans.)

II. Estasay Wilt (1-1)

II. Fotescu, Walter (trad.)

159.9:616.89-008.441

Donald Kalsched

LUMEA INTERIOARĂ A TRAUMEI

MECANISME DEFENSIVE ARHETIPALE ALE SPIRITULUI PERSONAL

Traducere din limba engleză

WALTER FOTESCU ȘI IULIA FEORDEANU

DONALD KALSCHEN

The Inner World of Trauma: Archetypal Defenses of the Personal Spirit

© Donald Kalsched. All rights reserved.

Traducere autorizată din ediția în limba engleză publicată de Routledge,
membru al Taylor & Francis Group.

Scriitorii și redactorii unui jurnal trebuie să respecte normele etice și profesionale ale profesiei. Acestea includ respectarea drepturilor autorului, obținerea de la acesta a drepturilor de autor și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În cadrul unei reviste, scriitorii și redactorii trebuie să respecte normele de etică și profesionalitate, precum și să respecte drepturile autorilor și proprietatea intelectuală.

Editura Herald
2017

Respectarea oamenii și cărții	
Lumea interioară a traumei	1
Mulțumiri	7
Introducere	9
PARTEA ÎNȚÂI	23
1. Lumea internă a traumei în forma ei diabolică	23
Jung și disocierea	25
Exemplu clinic: omul cu toporul	28
Interpretare și comentariu teoretic	29
<i>Sistemul de autoîngrijire și reacția autoimună a psihicului</i>	30
<i>Ipoteze privind originea Sinelui întunecat</i>	33
Doamna Y și cel care împușcă	35
Interpretare și comentarii teoretice	39
<i>Considerații din perspectiva teoriei dezvoltării</i>	40
<i>Rușinea și autoatacul</i>	41
<i>Trauma și compulsa la repetiție</i>	44
<i>Durerea și procesul de perlaborare</i>	47
Mary și daimonul mâncării	48
Interpretare și comentarii teoretice	55
<i>Natura anxietății lui Mary</i>	55
<i>Două niveluri ale lumii interioare a traumei</i>	57
<i>Atacarea spațiului tranzitional și înlocuirea lui cu fantezia</i>	58
<i>Disocierea și atacurile împotriva legăturilor în lumea internă</i>	61
<i>Tricksterul și mecanismele defensive arhetipale ale Sinelui</i>	64
2. Alte ilustrări clinice ale sistemului de autoîngrijire	68
Fetița și îngerul	68
Lenore și zâna-nașă	70
Interpretare și comentariu teoretic	71
<i>Apariția copilului din vis</i>	75
Gustav și părinții săi cerești	76
Interpretare și comentariu teoretic	79
Terapia lui Gustav: recuperarea memoriei traumaticice	81
<i>Trauma</i>	85
Kaye și delfinii ei	88

Interpretare și comentariu teoretic	92
<i>Delfinul în mitologie</i>	93
Patricia și copilul-fantomă: când spiritul se întoarce în corp	94
Bolile psihosomatice și sistemul de autoîngrijire	99
<i>Mintea</i>	100
<i>Spiritul</i>	100
<i>Psihicul</i>	102
<i>Sciziunea dintre minte, corp și spirit în traumă</i>	104
3. Dialogul dintre Freud și Jung despre lumea internă a traumei	107
Janet și daimonii interioiri	107
Trauma și descoperirea de către Freud a realității psihice	109
Teoria seducției	110
Teoria complexă a lui Jung și trauma	111
Doamna care locuia pe lună	114
Trauma și transpersonalul în fantezia inconștientă	119
Jung și Freud despre rezistența daimonică la vindecare a psihicului	121
Freud și mecanismele defensive daimonice ale inconștientului	123
Freud și rezistența „daimonică”	123
Supraeuil sever al lui Freud	126
4. Contribuțiiile lui Jung la formularea unei teorii a sistemului de autoîngrijire	130
Trauma lui Jung și Atmavictu	130
Gândirea matură a lui Jung despre traumă	135
Rolul afectului în crearea complexului	136
Noțiunea jungiană de posedare de către complex	138
Jung și „mintea” agresoare	141
Traumă și „semnificație” în cazul lui Jung	145
Jung și Sinele dual: lumină și întuneric	146
Iahve și latura întunecată a Sinelui	149
5. Contribuții junciene suplimentare	152
Erich Neumann și eul de avarie	152
Școala londoneză și mecanismele defensive arhetipale	154
<i>Leopold Stein</i>	154
<i>Michael Fordham</i>	155
<i>Alți autori din Școala Londoneză</i>	156
Jungieni americani	157
<i>James Hillman și clivajul Senex/Puer</i>	157

<i>Sandner și Beebe și Tricksterul daimonic</i>	161	Rapunzel: partea 3	231
<i>Joseph Henderson și Sinele inferior/superior</i>	163	<i>Implicațiile pentru tratament</i>	234
<i>Alții autori americanii</i>	164	Rapunzel: partea 4	235
Versiuni popularizate	165	<i>Implicațiile pentru tratament</i>	237
<i>Marion Woodman și iubitul-daimon</i>	165		
<i>Linda Leonard și „bătrânul pervertit”</i>	166		
<i>Clarissa Pinkola Estes</i>	167		
<i>John Haule și „Groapa cu tigri” de sub sinteza Sinelui</i>	169		
6. Teoria psihanalitică a sistemului de autoîngrijire	173	8. Psyche și daimonul iubit	242
Edmund Bergler și daimonianul autodistrugător	174	<i>Eros și Psyche: partea 1</i>	243
Odier și „marile ființe” răuvoitoare/binevoitoare	176	<i>Eros ca daimon</i>	246
Sandor Ferenczi și înțelepciunea	179	<i>Protecția daimonică vs. încisoare</i>	249
Transpersonală a Sinelui îngrijitor	179	<i>Daimonicul ca temnicer</i>	251
Teoreticienii relațiilor de obiect	184	<i>Daimonul-iubit și fantezia</i>	252
<i>Melanie Klein și Wilfred Bion</i>	184	<i>Fantezia ca apărare împotriva simbolicului</i>	254
<i>D.W. Winnicott</i>	186	<i>Individuarea și atracția realității</i>	256
<i>Corrigan și Gordon și „mîntea-obiect”</i>	188	<i>Eros și Psyche: partea 2</i>	259
<i>Michael Eigen</i>	189	<i>Furia și rezistența la intrupare</i>	260
<i>Ronald Fairbairn</i>	190	<i>Sacrificiu voluntar și intrupare</i>	263
<i>Harry Guntrip</i>	192	<i>Bucuria și relația uman/divin</i>	264
<i>James Grotstein</i>	194		
<i>Otto Kernberg și asociații lui</i>	196		
<i>Davies și Frawley și abuzul sexual din copilărie</i>	197	9. Pasărea lui Fitcher și latura întunecată a Sinelui	267
<i>James Masterson</i>	199	<i>Pasărea lui Fitcher</i>	269
<i>Jeffrey Seinfeld</i>	200	<i>Povestea: partea 1</i>	270
<i>Colin A. Ross</i>	202	<i>Iubirea și agresivitatea în evoluția eului sănătos: Winnicott</i>	275
<i>Susan Kavaler-Adler și iubitul Daimon</i>	203	<i>Iubirea</i>	276
PARTEA A DOUA	205	<i>Agresivitate</i>	278
Introducere la partea a doua. Basmele și încarnarea		<i>Iubirea și agresivitatea împreună</i>	279
în două etape a Sinelui		<i>Un exemplu clinic</i>	280
Procese tranzitorii între uman și divin	207	<i>Natura duală a sacrificiului în transformarea sistemului</i>	
Întrebări ale psihologiei dezvoltării	208	<i>de autoîngrijire</i>	282
Procese tranzitorii în basme	211	<i>Pasărea lui Fitcher: partea 2</i>	284
Vindecarea în două etape a clivajului în basme	213	<i>Biruința asupra vrăjitorului cu ajutorul simbolului</i>	287
7. Rapunzel și sistemul de autoîngrijire	217		
Pacientii Rapunzel	218	10. Printul Lindworm și transformarea daimonicului	292
Rapunzel: partea 1	220	<i>prin sacrificiu și alegere</i>	
<i>Printul Lindworm: povestea</i>	224	<i>Printul Lindworm</i>	292
<i>Motivul copilului și al cuplului fără copii</i>	225	<i>Refuzul de a alege</i>	295
<i>Julia Kristeva și „soarele negru”</i>	299	<i>Lumea melancolică a fanteziei în sistemul de autoîngrijire</i>	
<i>Excurs în utilizările defensive ale numinosului</i>	300	<i>Printul Lindworm ca geamăn</i>	303
<i>Printul Lindworm-vierme și diada rege sau regină/copil</i>	303	<i>Printul-vierme și diada pozitivă a Sinelui</i>	306
<i>Fiica păstorului și baba ca diadă pozitivă a Sinelui</i>	307		

I	Furia și transformarea prințului Lindworm	309
II	Un moment de compasiune	311
III	Concluzii finale	313
	Note	315
	Bibliografie	319
	Index	330

Respect pentru oameni și cărti

1

LUMEA INTERNĂ A TRAUMEI ÎN FORMA EI DIABOLICĂ

Când inocența a fost privată de drepturile ei, devine un spirit diabolic.

(Grotstein, 1984, 211)

În capitolul acesta și în următorul, voi prezenta o serie de viniete clinice și de comentarii teoretice pentru a explora fenomenologia unei figuri „daimonice”, pe care am întâlnit-o în mod repetat în materialul inconștient al pacienților cu o istorie de traumă timpurie din copilărie. Cuvântul „daimonic” provine din *daiomai*, care înseamnă „a diviza” și inițial se referea la momente ale conștiinței divizate, așa cum se întâmplă în scăparele de limbă sau de atenție sau alte „răbufniri” dintr-un alt tărâm al existenței, pe care l-am putea numi „inconștient” (vezi von Franz 1980a). Într-adevăr, divizarea lumii interioare pare a fi intenția figurii pe care o urmărim. Termenul dat de Jung pentru aceasta a fost „disociere”, și daimonul nostru *păre să personifice mecanismele defensive disociative ale psihicului în acele cazuri când trauma timpurie a făcut imposibilă integrarea psihologică*.

Cel mai bine pot aborda acest subiect împărtășind cu cititorul felul cum am devenit interesat de această temă. De-a lungul ultimilor douăzeci și cinci de ani am avut în analiză un număr de persoane care, după o perioadă inițială de creștere și îmbunătățire a stării lor psihologice, au ajuns la un fel de platou unde păreau că stagneaază în terapie și, în loc să se facă mai bine ca rezultat al tratamentului, păreau să rămână prinși într-o „compulsie la repetiție” a comportamentului anterior terapiei, ceea ce îi făcea să se simtă învinși și

lipsiți de speranță. Aceștia erau indivizi care ar fi putut fi descriși ca „schizoizi”, în sensul că suferiseră experiențe traumaticе în copilărie, experiențe care le depășiseră sensibilitatea, adesea deosebită, și i-au obligat să se interiorizeze. Adesea lumile interioare în care aceștia se retrăseseră erau lumi asemănătoare copilăriei, bogate în fantezie, cu o notă melancolică. În acest „sanctuar al inocenței” asemănător unui muzeu, acești pacienți se agătau de niște rămășițe ale experiențelor lor din copilărie care fuseseră magice și foarte reconfortante la un moment dat, dar care nu se maturizaseră împreună cu celelalte părți din ei. Deși ei au venit la terapie din nevoie, nu doreau să se schimbe sau să crească în moduri care ar fi satisfăcut cu adevărat această nevoie. Pentru a fi mai precis, o parte din ei voia să se schimbe și o altă parte, mai puternică, se opunea acestei schimbări. Ei erau divizați din interior.

În cele mai multe cazuri, acești pacienți erau extrem de inteligenți, sensibili la persoane care au suferit datorită acestei sensibilități unele traume bruște sau cumulative foarte devreme în viață. Toți aceștia au devenit prematur autosuficienți în copilărie, rupând relațiile autentice cu părinții lor de-a lungul anilor de dezvoltare și având grija de ei însiși într-un cocon al fanteziei. Ei au avut tendința de a se vedea pe ei însiși ca victime ale agresivității celorlați și nu au putut să își mobilizeze capacitatele autoasertive eficiente când a fost nevoie să se apere sau să se individueză. Fațada lor exterioară de duritate și autosuficiență adesea ascundea o dependență secretă de care se simțeau rușinați, așa că în procesul de psihoterapie le-a fost foarte dificil să renunțe la sistemul lor personal de autoprotecție și să-și permită să depindă de o persoană reală.

Ceea ce mi-a devenit clar în mod gradat de-a lungul analizei viselor acestor pacienți a fost că ei erau prinși în ghearele unei figuri interioare a cărei gelozii îi izola de lumea exterioară, în același timp, atacându-i cu critici și abuzuri fără milă. Mai mult, această figură interioară era o „forță” atât de puternică, încât termenul *daimonic* părea o caracterizare foarte validă. Uneori, în visele pacienților mei, această figură interioară daimonică disocia violent lumea internă, atacând activ *eul* din vis sau o parte „inocentă” a sinelui cu care *eul* din vis se

identifică. Alte dăți, scopul său părea să fie încapsularea unei părți fragile, vulnerabile a pacientului, pe care o separă de realitate fără milă, ca și cum și-ar fi dorit să o ferească de alte agresiuni. În alte situații, ființa daimonică era un fel de înger păzitor care îngrijea și proteja partea copilăroasă a sinelui în interior, în timp ce o ascundea de lume, ca și cum ar fi fost ceva rușinos. Această figură putea juca un rol protector sau persecutor – uneori alternând între ele. și pentru a complica și mai mult lucrurile, această imagine duală își făcea adesea apariția în ceea ce James Hillman a numit „tandem” (Hillman, 1983). Frecvent, nu apărea singură, ci era însoțită de un copil interior sau de un alt partener mai neajutorat sau vulnerabil. La rândul său, acest „copil” innocent avea un aspect dual – uneori era „rău” și „merita” persecuția, am putea spune, alteleori era „bun” și primea protecție.

Pe scurt, aceste imagini duale înlăuntruite împreună ca o structură internă alcătuiesc ceea ce eu numesc *sistemul arhetipal de autoîngrijire*. Așa cum sper să demonstrezi în paginile ce urmează, avem motive să credem că această structură este un sistem intern universal al psihicului, sistem al căruia rol pare să fie apărarea și conservarea unui spirit personal inviolabil, aflat în miezul adevăratului sine al individului.

Întrebarea pe care am început să mi-o adresez a fost: „În ce fel figurile paznicului intern al acestui «sistem» și «clientii» săi copii vulnerabili s-au organizat în inconștient și când și-au extins ei puterea uimitoare asupra eului bine intenționat al pacientului?”

JUNG ȘI DISOCIEREA

Reacția normală a psihicului față de experiențele traumaticе este să se retragă de la scena accidentului. Dacă retragerea nu este posibilă, trebuie ca o parte a psihicului să fie scoasă de acolo și, pentru ca aceasta să se întâmple, *eul* – altfel integră – trebuie să se scindeze în fragmente sau să se disocieze. Disocierea este o parte normală a mecanismelor defensive ale psihicului împotriva potențialului distructiv

al impactului traumei – aşa cum Jung a demonstrat, cu mulți ani în urmă, cu experimentul său asociativ verbal (Jung, 1904). Disocierea este un truc pe care psihicul și-l face să fie însuși. Aceasta permite vieții să continue, divizând experiența de nesuportat și distribuind-o către diferite compartimente ale minții și corpului, în special aspectelor inconștiente ale minții și corpului. Aceasta înseamnă că elementelor care în mod normal sunt integrate unitar (de exemplu, cunoașterea conștientă, afectele, senzațiile, imaginile) nu le este permis să se integreze. Experiența în sine devine discontinuă. Imageria mentală se poate separa de afecte sau atât afectele, cât și imaginile pot fi disociate de cunoașterea conștientă. Apar flashbackuri ale senzațiilor aparent deconectate de un context comportamental anume. Rememorarea istoriei de viață are lacune – persoana a cărei viață a fost întreruptă de traumă nu poate oferi o narativă integrală a istoriei sale.

Pentru persoana care a trăit suferințe insuportabile, mecanismul psihologic defensiv al disocierii permite vieții exterioare să continue, dar cu un preț interior foarte mare. Trauma exterioară încetează și efectele sale pot fi demult uitate, dar sechelele psihologice ale traumei continuă să bântuie lumea interioară și chiar o fac, aşa cum a descoperit Jung, în forma unor imagini care se organizează în jurul unui afect puternic – ceea ce Jung a numit „complexe încărcate afectiv”. Aceste complexe tend să se comporte autonom ca ființe interioare înfricoșătoare și sunt reprezentate în vise ca dușmani atacatori, animale feroce etc. În singurul său eseu explicit despre traumă, Jung a spus:

un complex traumatic aduce cu el disocierea psihicului. Complexul nu se află sub controlul voinei și din acest motiv posedă calitatea autonomiei psihice. Autonomia sa constă în puterea de a se manifesta independent de voine și chiar în opoziție directă cu tendințele conștiente: se impune tiranic asupra minții conștiente. Explozia de afecte invadează complet individul, vine către el ca un dușman sau ca un animal sălbatic. Am observat frecvent că afectul traumatic tipic este reprezentat în vise ca un animal sălbatic și periculos – o ilustrare şocantă a naturii sale autonome când este separat de conștiință. (Jung, 1928a: par. 266-7).

Natura și funcționarea acestor mecanisme disociative responsabile pentru formarea complexelor nu erau clare pentru Jung în experimentele sale timpurii, dar cercetări ulterioare cu pacienți suferind de aşa-numitele tulburări disociative au arătat că nu este vorba de un proces pasiv, benign în care diferite părți ale minții devin deconectate și pierd orice legătură. De fapt disocierea pare să implice o cantitate mare de agresivitate – aparent implică un atac activ al unei părți din psihic asupra altor părți. Este că și cum tendințele psihicului care în mod normal sunt integrative trebuie să fie întrerupte prin forță. Scindarea (clivajul) este o chețiune violentă – precum scindarea/diviziunea unui atom. Acesta este un fapt care în mod curios i-a scăpat lui Jung. Deși era conștient că un afect traumatic poate apărea în vise ca un „animal sălbatic”, el nu a inclus afectele violente în înțelegerea sa asupra mecanismelor defensive primitive ale psihicului. Psihanaliza contemporană recunoaște că acolo unde lumea internă este plină de agresivitate violentă sunt prezente și mecanisme defensive primitive. Mai exact, acum știm că, *energia pentru disociere provine din această agresivitate*.

În materialul oniric din cazurile de mai jos este ilustrată natura violentă a acestor procese autoatacatoare disociative. În psihoterapia cu victimele traumei, pare că pe măsură ce experiența de neîndurat (traumatică) din copilărie, sau ceva ce seamănă cu ea în cadrul transferului, începe să apară în conștiință, o „forță” sau figură intrapsihică ce este prezentă în visele pacientului intervine în mod violent și disociază psihicul. Scopul diabolic al acestei figuri pare să fie acela de a împiedica eul din vis să reexperimenteze afectul de neconcepție asociat cu trauma. De exemplu, în cazurile de mai jos, el „taie” capul visătorului cu un topor, împușcă o femeie neajutorată în față, îi dă să mânânce cioburi de sticlă unui animal neajutorat și păcălește eul vulnerabil neajutorat, ținându-l captiv într-un spital „diabolic”. Aceste acțiuni par să fragmenteze experiența afectivă a persoanei în aşa fel, încât să disperseze conștientizarea suferinței care a apărut sau care e pe cale să apară. De fapt, figura diabolică traumatizează lumea obiectelor interioare pentru a preveni retraiumatizarea în lumea exterioară. Dacă această impresie este corectă, înseamnă că o imagine trauma-

togenă bântuie psihicul acestor pacienți, supervizând activitățile disociative, ceea ce ne reamintește de una dintre ipotezele timpurii ale lui Jung, și anume aceea că „fanteziile pot fi la fel de traumatizante în efectele lor ca și trauma reală” (Jung, 1912a: par. 217). Cu alte cuvinte, întregul efect patologic al traumei necesită un eveniment exterior și un factor psihologic. Trauma exterioară de una singură nu clivează psihicul. Un agent psihologic interior – determinat de traumă – efectuează clivajul.

EXEMPLU CLINIC: OMUL CU TOPORUL

Nu voi uita curând primul caz în timpul căruia aceste ipoteze au început să mi se contureze. Pacienta era o Tânără artistă care, aşa cum a arătat tratamentul mai târziu, suferise abuzuri fizice și sexuale din partea tatălui său alcoolic, care era singurul părinte în viață și pe care ea, în copilărie, l-a iubit foarte mult. Când această femeie a venit la prima programare la psihoterapie a sosit pe motocicletă, îmbrăcată în piele neagră și a petrecut întreaga oră condamnând-o cinic pe colega ei de cameră care se căsătorise recent și avea un copil. Ea era dură, condescendentă față de ceilalți, cinică în raport cu viața în general și cu o armură groasă împotriva conștientizării propriei ei suferințe. Tot ceea ce putea să recunoască drept dificultăți proprii erau o mulțime de acuze psihosomatische – dureri cronice de spate, crampe premenstruale care o împiedicau să lucreze, episoadе de astm și simptome recurente asemănătoare epilepsiei, în care își pierdea cunoștința pentru câteva minute. Acestea au speriat-o suficient pentru a căuta ajutor. Viața sa interioară era bântuită de sentimente morbide că ar fi o persoană moartă în viață și era plină de o furie copleșitoare, portretizată în imagini de mutilare și dezmembrare. Aceste imagini de amputațiilor, brațe, mâini și capete ciopârțite apăreau spontan în lucrările sale artistice și toți, în afară de pacientă, erau îngroziți de ele.

Următorul vis a apărut cam la un an după începerea terapiei, imediat după o ședință în care această pacientă atât de autosuficientă și-a permis să se simtă mică și vulnerabilă, ca răspuns la plecarea mea în vacanța de vară. A fost un moment în care a lăsat

garda jos și cu un zâmbet cochet de adolescentă a recunoscut că îi va fi dor de mine și de ședința de terapie. În acea noapte, după ce mi-a scris o scrisoare lungă despre cum nu mai putea continua terapia (!) pentru că devenea prea „dependentă”, a avut acest vis:

Sunt în camera mea în pat. Dintr-o dată realizez că am uitat să încui ușile apartamentului. Aud pe cineva care intră în clădire, merge până la ușa apartamentului meu – și apoi intră. Aud pași apropiindu-se de ușa camerei mele... apoi deschizând-o. Un om foarte înalt, cu o față albă ca de fantomă și cu găuri negre în loc de ochi, intră cu un topor. Îl ridică deasupra gâtului meu și îi dă drumul... Mă trezesc terorizată.

Interpretare și comentariu teoretic

Aici avem imaginea unei decapitări violente, o separare intenționată a minții de corp. Gâtul, ca o legătură integratoare, care le conectează, este pe cale să fie distrus. Camera în care visul a avut loc se află în apartamentul pe care îl împărtea cu o colegă la momentul dat. De regulă, fiindu-i frică de întuneric, întotdeauna încuia de două ori această ușă înainte de a se retrage. Ușa exterioară neîncuiată era ușa apartamentului ei, dar și această ușă era verificată compulsiv de câte ori era singură acasă. În vis, omul-fantomă are acces, aparent, la ambele uși, aşa cum și tatăl ei avusese acces nerestricționat la dormitorul unde ea dormea și de asemenea la corpul ei. Pe când avea numai opt ani, pacienta îi auzea adesea pașii apropiindu-se de camera ei, înainte de acele vizite sexuale regulate.

În mod clar, momentul ei de „slăbiciune” în cadrul transferului, din timpul orei de terapie, fusese echivalent cu faptul de a uita să încuiu ușa în vis și formase o breșă în mijloacele ei uzuale de apărare. Prin această breșă intră un fel de „spirit al morții”, o imagine de teroare – omul-fantomă, cu găuri negre în loc de ochi. Pacienta a recunoscut acest vis ca fiind o versiune a unui coșmar repetitiv din copilărie, în care era atacată de figuri amenințătoare. Dar de ce, m-am întrebat, a visat despre o imagine atât de oribilă chiar în noaptea în care s-a simțit deschisă emoțional și vulnerabilă în relație cu mine și cu terapia ei?

Păstrând ipotezele anterioare despre funcționarea sistemului de autoîngrijire, explicația pare destul de clară. Aparent, admiterea sentimentelor de dependență în ședința anterioară de terapie a fost trăită de anumite părți ale psihicului pacientei (omul-fantomă) ca o amenințare cumplită, amenințarea de a experimenta încă o dată suferința de nesuportat de a avea nevoie de un obiect exterior (tatăl ei) și această nevoie să-i fie respinsă într-un mod traumatizant. Cu alte cuvinte, sentimentele emergente pentru mine ale pacientei, în cadrul transferului, au fost legate asociativ cu devastarea trăită în copilărie – suferința de nesuportat pe care a trăit-o iubind cu disperare un om care o bătea și o abuza sexual. Pe măsură ce această „iubire” și dependență au ajuns în conștiință, asociate cu disperarea de neconceput din copilăria sa uitată, au declanșat o anxietate copleșitoare care, la rândul ei, a acționat mecanismele ei defensive disociative. Și astfel, era pe cale să cliveze această parte din ea și să părăsească terapia! Acest clivaj a fost apoi reprezentat în visul ei sub forma toporului folosit de figura criminală pentru a întrerupe legătura dintre corpul ei (unde multe dintre amintirile traumaticе erau stocate) și mintea ei. Atunci, această figură reprezintă rezistențа pacientei față de faptul de a re-experimenta sentimentele de dependență și, probabil, de a experimenta sentimente de vulnerabilitate în general. Ea reprezintă o a doua linie de apărare, când mecanismele defensive uzuale ale eului au fost învinse și s-au constelat niveluri de anxietate de neacceptat. Ca o figură cu adevărat daimonică, acest om-fantomă o va separa de sinele său întrupat și simțitor – în lume, pentru a o reține în „mintea” ei persecutorie, unde el ar avea control total asupra spiritului ei personal nerealizat. Aceasta este scopul pervers al sistemului de autoîngrijire, când trauma timpurie de-a dreptul a frânt inima copilului de prea multe ori.

Sistemul de autoîngrijire și reacția autoimună a psihicului

În anii care au urmat după această experiență cu pacienta respectivă, am ajuns să cred că este aproape axiomatic faptul că în lumea internă a victimei traumei vom găsi asemenea personificări

diabolizate ale autoatacului și autoabuzului. În visele pacienților traumatizați pe care i-am analizat de-a lungul anilor, Trickster-ul diabolic a acționat după cum urmează: el sau ea a încercat să-i tai capul persoanei care visează cu un topor, a violat în mod brutal persoana care visează, i-a împietrit animalele de companie, a îngropat un copil de viu, a sedus pacientul pentru a primi favoruri sexuale sado-masochiste, a închis *eul* din vis într-un lagăr de concentrare, l-a torturat pe pacient zdrobindu-i genunchii în trei locuri, a împușcat o femeie frumoasă în față cu pușca și a fost autorul mai multor acte distructive al căror scop părea să nu fie altul decât să ducă *eul* terificat al pacientului într-o stare de oroare, anxietate și disperare.

Cum înțelegem acest fapt? Este deja destul de rău că acest pacient neajutorat a suferit traume devreme în copilărie. Acum, psihicul său pare să perpetueze această traumă în fantezii inconștiente care îl inundă pe pacient cu o anxietate continuă, tensiune și frică – chiar și în somn. Care ar putea fi scopul posibil al unei asemenea autotorturi diabolice?

Indiciul pentru o posibilă înțelegere vine din derivarea cuvântului „diabolic” din grecescul *dia* (înălță, de partea cealaltă) și *ballein* (a arunca), adică „a da deoparte, a separa”. Din acestea derivă înțelesul comun al lui „diabolos”, adică Diavolul, cel care taie calea, zădărniceste sau dezintegrează (disociere). Antonimul diabolicului este „simbolicul”, din *sym-ballein*, însemnând „a pune laolaltă, a reuni”. Știm că ambele procese – să separi sau să reunești – sunt esențiale pentru viața psihologică și că în activitățile lor aparent antagoniste, avem o pereche de contrarii care, atunci când sunt echilibrate în mod optim, caracterizează procesele homeostatice ale autoreglării psihicului. Fără „separare” nu am avea niciun fel de diferențiere și fără „reunire” nu ar fi nicio integrare sintetică într-un tot unitar mai cuprinzător. Aceste procese reglatorii sunt active în special la interfața tranzițională dintre psihic și realitatea exterioară – exact la granița la care mecanismul defensiv este necesar. Ne putem imagina această activitate de autoreglare ca pe un sistem psihic de autoîngrijire, analog cu sistemul imunitar al corpului.